בס"ד

במענה לשאלתו בדעת הפוסקים שבספק אם אמר ברכה״ת יאמר ברכת אשר בחר בנו ואם כ"ה גם בנוגע לנשים – הנה, מודעת זאת בארץ, דהא מילתא תליא בפלוגתא אי ברכה״ת דאורייתא או דרבנן[1].

והנה, פשטות הגמ׳ (ברכות כא, א) שהיא דאורייתא. וכן עולה גם מירו׳ ברכות רפ״ו (ונז' ברמב"ן דלקמן. וראה בפתיחה לפמ"ג להל' ברכות סקט"ו).

והכי נקטו כו״כ ראשונים להדיא, ה״ה, הרמב״ן בשכחת העשין (מ״ע טו)[2], רשב"א ברכות מח, ב[3], ריטב״א (שם. מגילה יז, ב), פסקי רי״ד ברכות כא, א, ריא"ז (ברכות פ"א סי"ז), מאירי שם, ספר החינוך מ׳ תל, חרדים (יב, יג), הרשב"ץ (ברכות כא, א. שם לה, א. שו"ת תשב"ץ ח"ב סי' קסג). וראה בנשמ"א (כלל ט סק"א) מה שדייק כן גם מהרא"ש (נדרים פא, א). וכ"כ (פר"ח רסי' מז. שו"ת שאג"א סכ״ד) גם בדעת הטור רסי׳ מז.

ו"לא ראינו שום אחד מהראשונים שחלק על זה וס"ל דהוי דרבנן [וכמ"ש בפר"ח שם] . . שמפשט הסוגיות דבבלי וירושלמי נראה דברכה"ת לפני' מד"ת הוא, וכן פסקו וכו' ואין מן הראשונים בפי' שחולק ע"ז" (חקרי לב סמיכה לחיים ס"ב – יד, ד. שם טז, א). ועד"ז כ' בערוה"ש רסי' מז ש"**כל הגדולים** הסכימו לדבריו" [דהרמב"ן].

וכ"ד גדולי האחרונים – פר"ח שם. מו"ק ליעב"ץ שם. שאג"א שם. וכן הבין הפמ"ג בדעת המג"א (סי' קלט סק"ה, עיי"ש בא"א). וכ"כ בפמ"ג סמ"ז במ"ז סק"א[4]. ועוד.

---

[1] וכמפורש בחינוך מ' תל. וכן נקטו רוה"פ. [ולהעיר גם משיחת וישב תשט״ז].
אבל להעיר שי"א (ראה מלא הרועים ערך ברכה"ת אות ח (משום היסח הדעת). ובאו"א – העמק שאלה פ' יתרו שאילתא נג סק"ז) שגם למ"ד שהוא מדרבנן, חוזר ומברך בספיקו. אלא שד"ז אינו עולה יפה עם פס"ד אדה"ז סי' קפד ס"ב, עפ"ד המג"א שם סק"ח – הובא בהעמק שאלה שם. וגם צ"ב הדמיון לברכהמ"ז בכזית. ואולי ר"ל שבדרבנן דאסמכוהו אקרא ספיקו להחמיר – ראה עד"ז בפתיחה כוללת להפמ"ג ח"א ס"כ ואילך. (אלא שבספק מעי"ג אנן קייל"ן שאינו חוזר ומברך. וראה אצלנו בחו' באתרא דרב (גליון ה בהערה 55 ואילך) מה שמצינו בפוסקים שהחמירו שלא להיכנס לבית הספק בברכה מעי"ג).

[2] וגם בדעת הרמב״ם שמ' דבריו שהיא מדרבנן (וכ"כ **בכ"מ**. וראה גם שיחת תענית אסתר מוקדם תשמ"ז. ש"פ תצוה תשמ"ז)– ראה חקרי לב סמיכה לחיים ס"ב (טו, ג). ק״ס למבי״ט תפלה פי״ב ה"א. [וראה גם שם פי"ד ה"ג, ובספרו בית אלקים שער היסודות פס"א]. וכסברתו, כ"כ מד"ע בערוה"ש סמ"ז ס"ב. וראה גם שו"ת כת"ס או"ח ס"כ. ר"י פערלא לסהמ"צ לרס"ג מ"ע לג. וכ״מ בחינוך, שהרי דורך תמיד בשי' רמב"ם.
וראה גם מג״א לסהמ"צ שם מה שנסתפק בסברת הרמב"ם שלא מנאה (אף "שהוא המליץ הגדול בעד הרמב"ם" – נשמ"א כלל ט סק"א (לענייננו)).
אבל להעיר מבני בנימין לרמב״ם תפלה פ"ז ה"י (ע״פ שטמ״ק ב"מ פה, ב בשם הרמב״ם. ואכן, כ"ה בשו"ת פאר הדור סמ״ב). וכ״כ החיד"א בברכ"י סמ״ז סק״ח.

[3] וכ"מ בפי' רבינו חננאל ברכות כא, א – שכ"ד דברי קבלה – שרק בברכה שלאחרי' אמרו שהיא דרבנן. והכי מוכח בראבי"ה ברכות סס"ד ובסוסי' תקנג, וכצ"ל בכוונתו שם סצ"ח. וראה שטמ"ק ברכות שם.

[4] אבל ראה פמ"ג בפתיחה להל' ברכות סקט"ו. תיבת גמא שבהע' הבאה. וראה פתיחה כוללת ח"ג. מ"ז סי' קמ סק"ד. **ועוד.**
והנה, מש"כ בפמ"ג בפתיחה להל' ברכת השחר לחקור אם יברך משום ס"ס לחומרא – מצאנו ראינו **בכ"מ** בפמ"ג שעלה ונסתפק בד"ז בכיו"ב, וכדרכו בקודש – לאו בחדא מחתינהו לכולהו, שאין צד השוה בדבר. ובענין זה גופא – אף שמ' דבריו שנוטה שלא יברך, מ"מ בסו"ד (ממש"כ שבספק אם בירך ואמר אהבה רבה וקרא ק"ש ודאי א"צ לברך) מוכחא מילתא שדבריו לפנ"ז הם רק בדרך אצדודי מצדד לה, ולא כהכרעה גמורה, וכדרכו בכ"מ. ואכן במשנ"ב סמ"ז סק"א השמיט תחילת דברי הפמ"ג, והעתיק רק ד"ז מהפמ"ג, וגם בזה נתחכם לשנות מל' הפמ"ג, וכ' שבכה"ג "**אפשר** שלא יברך". וכ"כ בתהל"ד סמ"ז סק"א מד"ע.
ובעיקר השקו"ט לברך משום ס"ס לחומרא – אף שבכ"מ שלדעת אדה"ז בסידורו גם בכה"ג אינו מברך (ראה שיחת אחש"פ תשי"ט. ועוד), עדיין אינו ברור כל צרכו, שהרי מצינו בספה"ע שמברך בספק אם דילג יום. וראה אג"ק חי"ח ע'

והכי איפסיקא הלכתא אצל גדולי הפוסקים אשר מפיהם אנו חיים – ראה דרה"ח (דיני ברכה"ת. ושם קאי בדין המסופק, ונקט כדעת השאג"א), חיי"א (ריש כלל ט, עיי"ש בנשמ"א), א"א מבוטשאטש סמ"ז סי"א, משנ"ב (רסי' מז. אלא שחשש מהיות טוב להאומרים שהוא דרבנן), ערוה"ש סמ"ז ס"ו. **ועוד**[5]. וכן בעבודת היום סמ"ז סי"ב אחרי שהביא כל הדעות כ' שלהלכה קייל"ן שהיא מדאורייתא.

וכ"כ בשו"ת השיב משה ס"ב. מהרש"ם ח"ג סשל"ז. ארץ צבי ח"א סי"ט. **ועוד.**

וראה גם בשו"ת אשדת הפסגה (נחמולי) סוסי' ה שלרוה"פ ברכה שלפני' דאורייתא. ובשו"ת משכנות הרועים סי' א (היבנר) כ' (וכמ"פ בהמשך התשו') ש"רוב הפוסקים וכן הוא סוגיין ברוב בנין ורוב מנין סוברים שברכה"ת מה"ת"[6]. וראה גם עד"ז בשו"ת קרן לדוד סי"א. חתן סופר שער ברכות השחר ס"ה.

ולענין נשים: אף שבברכ"י נקט בפשטות דלדידהו ה"ז דרבנן – מ"מ, פשטות ד' החינוך שגם הן חייבות מדאורייתא (מדלא חילק בדבר, כדרכו. ולא עוד אלא שבחדא מחתא כת"ש בנוגע לברהמ"ז שספק בדבר). ובמנ"ח שם שמוציאות האנשים (הובא גם בלקו"ש חי"ד ע' 150 הע' 11). וכ"כ בפמ"ג במ"ז סמ"ז סק"א, הובא במשנ"ב בבה"ל סוסי' מז. וכ"ה לפמשנ"ת בכ"מ בגדר חיובן בברכה"ת (ראה לקו"ש חי"ד .

חי' ריז ברכות א טז דה והנה

עמק ברכות ברכה"ת א

שלט בהשקו"ט בזה, ושלא מפני הפלפול נסור מפס"ד ברור בשו"ע. ואכן שערי תי' לא ננעלו בהנ"ל. ומהם שכתבו שבכה"ג שאני שיש לצרף השי' דספה"ע דאורייתא. ואכן, כ"ה להדיא בשו"ת תרוה"ד סל"ז, מרא דהאי שמעתתא. (וכבר העירו שבב"י השמיט פרט זה בהעתקתו מד' תרוה"ד. וכן בשו"ע אדה"ז סתפ"ט סכ"ה). וא"כ הה"נ בענייננו, שלכמה דעות – ויתירה מזו, לרוב הדעות – ברכה"ת דאורייתא. ועו"כ שבמקום שהמחלוקת במצוה ולא בברכה ל"א סב"ל (וראה הנסמן אצלנו במ"מ להלכה יומית אות רנד). וה"נ בנדו"ד שהברכה היא המצוה.

ועוד ילה"ע, שבתהל"ד סמ"ז סק"א אזיל בתר איפכא שלא לברך, דהוי ס"ס בדאורייתא (לקולא) וחד ספק בדרבנן, ספק אם ברכה"ת דאורייתא, ואפי' אם הוא דאורייתא שמא בירך, (ובפמ"ג כ' הפכו ממש, שמא הוא דאורייתא, ואת"ל דרבנן, שמא לא בירך). ועד"ז ממש מצינו בשו"ת רעק"א סכ"ה באשה שאכלה כדי שביעה ונסתפקה אם בירכה ברהמ"ז.

ובאמת כבר הקשו בהנ"ל וכיו"ב, שהרי אי"ז ס"ס המתהפך, שהרי אאפ"ל שמא בירך, ואפי' אם לא – שמא הוא דרבנן, שהרי בודאי לא בירך חייב לברך גם בדרבנן – ראה משה"ק **עד"ז** בשו"ת שער אפרים סי"א. אלא שי"ח בעיקר דין ס"ס המתהפך. וראה הנסמן אצלנו במ"מ להל' יומית אות תרפח. ואכ"מ. אולם, כמו"כ ילה"ק

ועוד יל"ע שבכ"מ מבואר דל"ש ס"ס בדעת מיעוט כנגד רוב – ראה ידי סטט פיהא יט.

חקרי הלה בדעת מיעוט לש סס יוד קכו קכז פתהד קח סקט.

נדבת פץ שוע מז א

מעדני השולחן יוד קי ע קפב

זר השלחן תערובת ע קלו ע

[5] ומש"כ כמה אחרונים לחלק שרק בברכה"ת בציבור הוא דאורייתא ע"פ הירו' ברכות שם – הנה, בראשונים לא נמצא חילוק הנז' (אף שיש שרצו להעמיס כן בדבריהם). ועוד, שלפמש"כ המאירי (בק"ס מ"ב ח"ג וכ"כ בחי' לברכות יא, ב) מיירי בירו שם בברכה שלאחרי' דוקא. ועד"ז הוא באבודרהם סדר ברכהמ"צ. וראה גם בערוה"ש ס"ג ואילך. ובהעמק דבר לנצי"ב משפטים כד, יב שהבבלי חולק על הירו'.

וכבר הקשו לפום סברא זו, שהרי קריה"ת גופה היא רק מתקנת מרע"ה, והיאך אפ"ל שברכה"ת לפני' היא דאורייתא. [ובד' המג"א סי' קלט הנז' בפנים – מ' שחולק ע"ד הב"ש בזה].

[6] ומש"כ בשו"ת פני משה ח"ג ס"א ד"כולהו רבוותא זולת וכו' כל שאר רבוותא סברי דאף ברכה"ת שלפני' היא מדרבנן", ונגרר אחריו באהבת דוד להחיד"א דרוש טז (קלט, ד) – כה"ק עליו בכ"מ, ראה נשמ"א הנ"ל. ועוד. אבל כ"כ גם הפמ"ג בתיבת גומא פ' האזינו. וצ"ע. וראה עד"ז גם בשולחן מלכים שלום ואמת (קצד, ב).

וראה בארוכה בהקדמת זכרון מנחם על לקוטי מהרי"ח שהאריך להוכיח שדעת הפוסקים כבפנים. וראה גם בדרופתקי דאורייתא ס"ה עד"ז. [ומש"כ בשו"ת יצחק ירנן ח"ו ס"ג – אין בו כדי השב].

דיוק לשון אדה״ז שנשים שוות לאנשים כמש פמ״ג הובא בביהל שיכולות להוציא ה אנשים וראה בלקט הקמח החדש סמ״ז סק״ג שרל שגם אם ספיקא דדינא הוא אי הוו דאורייתא מברך מספק עפמשכ הבי שגם בספק אם הוא דאורייתא אזלינן לחומרא.

ובמאיר השחר שלכן ל"כ הפוסקים בספק מה דינו שממ"נ באם נזכר

במאיר השחר בספק בהפסק שינה ביום שסברא זו נכונה ולא מטעם ספק וגם שספק פלוגתא שאני

במאיר השחר שגם נשים חייבות ברכה״ת דאורייתא ולכן לא הובא ברמב״ם וטור דנפק״מ שנשים אינם מוציאות אנשים

בלא למד אחר ברכת אהבת עולם ראה בכה״ח דאינו בגדר ספק כ"א זהירות לכתחילה

ובשהם וישפה דהו״ל ס״ס בדאורייתא

במאות שנשים מברכים בספק. פורים תשכ"ה בפשטות

בא תש"מ

תורת שמואל תרלה חב צו את בני מביא ב הדעות

לקו״ש תרומה תשד״מ ע 7 ברכת התורה על ראדיא

מש״כ בשיחת רח שבט תשמ שלרוב מוני המצות היינו לענין מנין המצות

אג״ק חלק יו״ד ע׳ תרלח? וכתי בתחילתו

אין הלכה כן בדא״ח שבת חוהמס תשכ״ז

ש״פ קדושים ומאמר תשכה פס״ד אדה״ז

אג״ק חי״ח ע רעח

אוהת משפטים אריב ואילך

חנוכה 1880

ספק ברכהת צ״ע מסמז סו

כעי״ז קפה ה

מ״מ והגהות לתניא פלח ד״ה ברכות

אוהת יתרו תתקמ בפשטות